

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Caroli Scribani è Societate Iesv Philosophvs Christianvs

Scribanius, Carolus

Neobvrgi. Ad Danubium, 1618

Cap. XII. Mors. Omni momento dubia exspectatione pendula, ne
præsigamus, & paratos reperiat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46524](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46524)

C A P V T XII.

MORS. *Ad huius te contemptum
duco. magna spondeo. assidua ho-
rum meditatio hæc dabit. illis
gravis mors accidit, quos è deli-
ciarum, voluptatum, opum, hono-
rum medio imparatos rapit. neque
hic locus precibus. nulla præroga-
tiua sceptro est. felix, ô nimium!
cui omnis dies fatalis, hora omnis
postrema, momentum omne vlti-
mum est. felix cuius auribus assi-
duum feralis insonat buccina, Mo-
riendum. fors hoc momento & il-
lud, *Vive ut vixisse velles cum
mors iugulo inhærebit. & aliud
Vis æternum vivere? disce mori.
Vis nunquam mori? semper more-
re. Mortem hanc tutam, intrep-
dam, audentem meditatio dabit.
neq; enim timere potest, qui didi-
cit mori. non curis agitur, non mo-
lestiis fatigatur, nõ succumbit ad-
versis, sed neq; ad sceptra aut ferrû
expab-**

expallefcie cui omnis hora exitu
ma est. minitare. fcit ultra mor-
tem nil minas poffe. oftena
cronem, fecures, laqueum, igne
mors his finem ftatuet. quam
contempfit, contempfit illa, & ma-
ior iam his omnibus eft: nam
contemnit, contempto maior e-
& fpreuiffe viciffe eft. iacet
fpernitur.

Pfal. 17.

Circundederunt me dolores mor-
tis, & torrentes iniquitatis
conturbauerunt me. Dolores inferi
ni circumdederunt me, praecipua
runt me laquei mortis. Dura mor-

Eccli, 4^x

quam amara eft memoria tua homi-
pacem habenti in fubftantijs fuis, &
ro quieto, & cuius via directe funt
omnibus? acerba fors! moriendum
& hęc quę parauit cuius erunt? mo-
riendum? & hęc dies forte vltima
hęc hora? dura neceffitas! quid fiet
his opibus? poffidebit heres im-
memor testatoris? aut quod mihi
recordatio heredis? quod memoria
mei?

mei? nam quis sensus post mortē?
laudabunt? quid mortuo laudes?
damnabunt? quid mortuo iacula-
ta probra? dura mors! quid mo-
mento resecas tam amica? quid dis-
iungis ab ipsa conceptionis ianua
inenodabili ligata naturæ vinculo?
sperabam æterna. & in medio, a-
deoque vix inchoato cursu, secas
vna falce tantas cogitationes? quid
hoc? inexpectatum rapere, eoque
potissimum tempore, quo alia om-
nes cogitationes me tenebant, re-
motissimæ ab implacabili sæuitia
tua? vix intuli delitiis pedem, vix-
que adeo extremis labris gustavi
voluptatum mella, & rapis inter
tot sperata? & moram negas? tot
parta sudoribus, tot quæsitæ curis,
& laboribus, vna rapiet hora? ni-
hil hic nobilitas, non sanguis re-
gius, non retro longa maiorū no-
mina, non cœlo propè invidiam
faciura palatia, auro, argento, gem-
mis, ab ultimo Oriente Occiden-
teq; defatigatis nauibus variegata,
Cc quid-

quidquam poterunt? non fran-
 gent minas? non mollient ferrum
 non intentata retrahent tela? nihil
 iuuenta, nihil acti honoribus die-
 nihil meorum fida custodia, nihil
 circumfusæ armorum manus? ni-
 hil propugnacula Soli propè inu-
 nihil carorum preces, nihil lacry-
 mæ? ô omni sauior lexna! place-
 tam hanc non semel accepimus hu-
 mili prece, & innoxium transille-
 verticem. te nulla miseratio teneat
 non pietas, non casti mores, non
 vita intaminata, non quidquid ter-
 ris cœloque magnum. quo ruit
 indomita? moriendum? & forte
 hac hora? latronem si monitus ex-
 spectem, si hostem; ludam? dor-
 miam? securus vitam transigam, &
 tanquam in alta pace inermis se-
 deam? audiamus mumentem: si
 sciret paterfamilias qua hora fur vi-
 turus esset, vigilaret vtrique, & non
 sineret perfodi domum suam. ideo
 vos estote parati, quia qua nescitis
 hora filius hominis venturus est.

Matt: 24.

Dies Domini sicut fur in nocte ita veniet: cum enim dixerint Pax & securitas, tunc repentinus eis superueniet interitus. at quis fur? quis hostis? quis morte nocentior latro? quis certior, crudelior? & ego me vitamque meam credam illi? ego ferrum illius exspectem, hauriamque ridente vultu? securus, altumque dormiam latera cinctus inimico telo? inermemque me nudumque inueniet hostile ferrum parcere nesciunt.

Nam si vnus aliquis transit illatus, si quæ felicitas perpetuauit non tacta hoc fulmine, si quæ tiara stetit inuiolata, si quod sceptrum infractum, si quæ arma non collisa, adeoque non collapsa tamquam à delinquente animo ante huius oculos, si quæ rupes excussit huius minas, si fregit vibratum huius telum; sperare possum. si qua vis inambulata transit huius flammam, si qua senectus elisit comatus, si quæ opes saturarunt auaras has manus, si quæ regna aut imperia non

trepidarunt ad huius iacula; sperare audeam. si quod robur non esse sit tanquam falce demessum, aut tanquam cera Sole medio, aut meridijs cincta nix ignibus; vereri desinam. si nihil intactum transierit has manus, si nulla vis, preces neque, auertere, aut aliorum flectere hæc tela valuerunt, quid speremus? pares nascimur, eodemque telo cadimus, diuites, pauperes, validi, inuolidique: nec cuiquam certior aut protractior hora, quæ securum faciat vel ad momentum. ita à tantobreni, tam dubio, tanquam ab arcuum telis, aut si quid tenerius si quid fragilius illis, pendet omnis hæc vita, & quæ hanc sequitur æternitas. monuit olim Poëta:

Properat aursu

Vita citato, volucrique die

Rota precipitis vertitur anni.

Rotarum more & quidem in præceps raptarum voluimus, nec ad futura mentem reflectimus, aut à tantovolubili cursu labentibus animis seuocamus.

O qua

O quando saniora consilia? in-
tere mortem propius, si non ut
culmos falce demetit rusticus, iux-
taq; plenos radit ac inanes, ita fal-
ce mors sua, fortunæ plenos bonis
æquè ac inanes demetit, parcere
nescia, ac hilariùs etiam fœcundis
usque certisq; fertur in plenos,
tanquam messi maturiores, & qui
affatim biberint, nec vacuitate sua
fallant falcem; sperare fugam aut
salutem potes. Et virgulta quidem
non raro ventorū ludunt rabiem,
dom flectuntur, non franguntur;
rigidior tamen frutex, aut quæ iam
excrevit in arborem, ignara flecti,
frangitur. at ubi mors pedem aut
ferrum admouit iugulo, virgulta
iuxta arboreſq; cadunt. nec vlla,
flexili superbōve vertice, non latè
patula, aut prole sua dives, non
denſo septa nemore, aut solitudi-
ne visenda, illius aut coniatum la-
dit, aut fallit ictum. Dura mors!
nullius auertenda precibus, nullis
aut armatis minis, aut supplicibus

votis, quàm certa venis, quàm
 exspectata? quàm certò intermi-
 nata, quàm parum cogitata? & si
 nem statuis diademati & sceptro
 infula & opibus, voluptatibus
 crapulae, iuventa iuxta ac fenestras
 pauperisque tugurio & divitiis
 zæ. Et tamen à te vna pendet æter-
 nitas, illa felix aut miseranda, vna
 que æterna, neutra renocanda, neu-
 tra rescindenda; semel lata, semel
 peradiudicata. appellationi locum
 nullus, non novis votis melioribus
 que concessus. quo momento
 rapitur, eo premiatur quisquis ele-
 git, subitque felicem infelicemve æter-
 nitatem, felicitis infelicitisve eternitatis.
 Non regnis, non purpure, non
 rix aut gemmis, non fœtibus aureis
 que parcitur, vbi ad illam meta-
 ventum est semel.

Et interim quæ parantur cuius
 runt? agri, palatia, horti, statuae
 quocumque marmore aut etate
 dentes, quacumque lascitia aut
 provocantes, argenti auri que pon-
 dera cuius erunt? tot seposita

delitias, araque lasciuientia, & fo-
lis meritò ignibus nata, quia soli
libidini facta, dum naturam æmu-
lantur, ignes, licet ipsa frigida, o-
mni Ætæa ardentiores, iaculantur,
cuius erunt? cuius petulci penicil-
li, & in alienis suisque sordibus in-
geniosi, possessorum suorum, &
quorumcunque spectantium im-
proba scurrilitate illices, cuius e-
runt? iam quoties ab his, oculis a-
nimi que intuentium flammæ na-
ta, non accendentur testatori flam-
mæ? nam quid hæc sunt aliud, quàm
ignium nutritij, & supposita pix
flammis, oleumque; fornacibus im-
missum? vina verò per consules
suos aut atates numerata, sepositæ-
que cellæ in alterius atatis annos
cuius erunt? cuius lecti, & muta-
toria mollem dominum lassantia?
cuius fastidientis stomachi promo-
catoria? cuius condimenta in qui-
bus quæsitæ fames nauseanti domi-
no? vna hæc abripuit hora. Et quò
mihî hæc, si hisce, ignibus ster-
C c   nient

nitur via, & sternitur aternatur
 quò mihi hæc, quorum pertenuet
 fruitionem, perennatura sequit
 pœnitentia cito pede? quò hæc
 plus doloris, amissionis recorde
 tione, quàm delectationis, modic
 fruitionis præsentia secū trahunt
 nam quis moriens, si delectui
 ens, non eligit caruisse? quis mo
 riens non exoptet præuiam vitam
 moresque contemptorum horum
 Quod tunc factum voles, cum præ
 dentia in summo est, cum ratio præ
 ualet, cum sapientia clauum tenet
 cur non sequeris valens? potes te
 to navigare secundo facili que ven
 to, quid exspectas tempestatem
 decumanos fluctus? potes te erip
 re integra nauis, quid tabula salu
 quaris? potes te in tutum deduce
 re rebus integris, quid exspectas
 extrema? fera, dum mergeris, est
 tio est; fera, dum peristi, prudens
 tia est: ille prudens est, qui ante
 prospicit mala, qui se suaque tab
 ducit cautus; qui anteuertit futu
 præ
 rius il
 delib
 ma, s
 circ
 Pr
 cum p
 la, p
 status
 qua
 habit
 uoro,
 rus si
 meis
 fui.
 labo
 cui p
 hære
 cend
 torm
 imm
 rum
 rim,
 ta,
 hære
 supp
 præ

præprouida subductione. temerarius ille, qui cum potuit, noluit, & deliberationem coniecit ad extrema, sera poenitudine, qui consilia circumspicit naufragio factio.

Prudenter Ecclesiastes Regius, cum penitiùs introspexisset singulara, prorumpit in hac voces, *Dere- Eccl. 5.*
status sum omnem industriam meam qua sub sole studiosissimè laboraui habiturus heredem post me quem ignoro, vtrum sapiens an stultus futurus sit, & dominabitur in laboribus meis, quibus desudauit & sollicitus fui. & est quid iam vanum? & (uñ laboro, & fraudo animam meam? imò cui perdo eam? heredi? quò mihi hæres in ignibus æternis? nisi ut accendat illos; & dolorem dolori, tormenta tormentis, ignes ignibus immittat; ut qui cum opibus scele- rum illi materiam subministrauerim, poenarum recipiam incrementa, crescentibusque illis in diuite hereditate, crescant & testatori supplicia.

Iam post mortem ut primū
 nima dimissa in magnum illum
 um diem, quis corpori honos?
 non horror cadaueris? momen-
 pœdor putorq; & forma iam ne-
 la. momento cinis & rigor & in-
 gus, & carorum fuga. & tamen
 huic cadaueri quæ non parata? au-
 rum & gemmæ, delitiæ & horro-
 rum amœna, fontium in tot ani-
 malium rupiumque prodigiola
 mulatione mendacia, tot inferna
 superneque, lateraque ambiens
 scaturigines, spectatoremque sua
 fallentes, tot monstra aquam vo-
 mentia, tot inderecundo menda-
 cio lasciuientia, cui, si non huic ce-
 daueri? ornamenta & odores, vi-
 & molles thori, purpura & omni-
 augustior suppellex à terrarum
 timis in luxuriæ admirationem
 uocata, cui, nisi huic corpori? In-
 tuere, quam prudenter, tecumque
 cogita: neque enim alieno opus
 consiliario. & videbis, corpori so-
 li hæc parata, nam animæ quis ac-
 rum,
 regna
 odor
 tium
 laque
 nequ
 tegit
 non r
 toru
 deliti
 nam
 clari
 ipsum
 ri suo
 bilia
 fra se
 coag
 quan
 quid
 pend
 pori
 ram
 rum,
 mes,
 quam

rum, aut cogitavit purpuram? quis
regna, aut electibiles cibos, quis
odora vina? quis hortorum fon-
tiumque portenta? quis tecta auro
laqueata, quis vermiculata gemis?
neque enim aut auro, aut gemma
tegitur, non clauditur parietibus,
non reparatur odoribus, non pra-
torum, nemorum, hortorumque
delitiis capitur. corporis hec sunt.
nam animus omnibus his maior
clariorque est, ridetque hec si se-
ipsum intueatur, vt indigna gene-
ri suo, vt calcanda pedibus, vt igno-
bilia elementa, tantoq; magis in-
fra se posita, quanto ex elementis
coagulata minora sunt caelestibus,
quantoq; hec antistant illis. quid-
quid ergo hic magnum, totque im-
pendiis curaque conquistum, cor-
pori fuit, cadaueri fuit? cui si mo-
ram dederis non multorum die-
rum, in serpentes, bufones, ver-
mes, ac venenaria quaecunque, tan-
quam in amica sibi degenerat.

Intuere deinde, quæ huic à te
solicitudinam tuarum h, rede, tra
dita. quid vilius terra? huic com
creditur hacque vna tegitur. quæ
quid natura de d'ffer vilius, vilio
committeret.

*Huic, cuius votis modò non suffi
cerat aurum,*

*Quod Tagus & rurila voluit Pa
stolus arena,*

*Frigida sufficient velantes ingui
na panni.*

vbi verò hic forma & opes, vbi le
torum mollia, & diuina augusta, hor
torum amœna, vestium superba
deliciarũ exquisita? pars brevis
turus ignobilis terræ, & ignobilis
pars, esca vermium. non & mate
ries? Et hæc est illa caro, quæ & se
& animam traxit in infelicem eter
nitatem. cuius vt obsequerem alle
qui, & stolidè in socia sibi elemen
ta propensionem, nunc angor infe
lix, & consilij expers, æternitatis
dubius, æstuo miser, iam iam rapi
endus, & deducendus in aliũ cam
pam

pum, solus, nudus, rei & consilij
indigus, in vastam solitudinem, ad
infracta saxaque trahendus tribu-
nalia, solis accusatoribus focis. &
inter tot agmina solus, inermis, in-
comitatus.

Quanto prudentius certiusque
res suas instituunt, qui ita se suaque
comparant, vt moriantur morte
iustorum. At nemo hac moritur,
nisi qui vixit vita iustorum. imite-
mur ergo vitam, si mortem volu-
mus. pares exitu & premio sunt,
qui pares cursu & luctu fuerunt.
imitemur dum tempus patitur, ne
serò neglectum doleamus. serò ter-
ram respicit, qui haustus fluctibus
pleno ore elementum bibit. serò
domum munit spoliata omnibus,
serò auxilia circumspicit circum-
fessus hostibus; serò arma parat in-
ermis inter inimicas acies, serò pro-
digam manum retrahit exutus o-
mnibus. quid venena inclamas,
quæ vltro nea hausisti? quid lapsum
seascens domus, & tot ante an-

nos ruinam minitantis? quid mu-
 cronem detestaris quem iponte-
 neus induisti? antè oportuit dum
 præcauèdi noxia tempus fuit. nunc
 nudus, inermis, sociis destitutus ar-
 mis, ære alieno oppressus, ruina in-
 sepultus, veneno ac ferro præcor-
 dia depascente, sera venit pœnitè-
 do, sera prudentia, sera delibera-
 tio. tunc oportuit cum res integre
 moram & spatium dabant.

Et quam sperare debeam pœni-
 tudinem in illa hora, in qua victus
 morbo, fractus egritudine, vix ani-
 mi satis est vt dolorem perferam
 tot vna hora cogitationibus, solli-
 citudinibus, anxietatibus, inter se
 valide pugnantibus? cum pluri-
 mum sera hæc pœnitudo plus adte-
 rat desperatę rei, quàm melioris e-
 uentus, aut pœnitudinis certa.

Ergo dum vita manet, dum con-
 stant vires, dum adhuc recepti lo-
 cus, sequamur prouocantem Do-
 minum; *Convertimini & agite pœ-
 nitentiam*

Ezec, 18.

nitentiam ab omnibus iniquitatibus
vestris, & non erit vobis in ruinam
iniquitas. proiicite à vobis omnes
præuaricationes vestras, in quibus
præuaricati estis, & facite vobis cor
nouum, & spiritum nouum. Sequa-
mur pœnitentem Prophetam Ke-
gium qui sequuti sumus labentem.
Laboravi in gemitu meo, lauabo per
singulas noctes lectum meum, lacry- Psal. 6,
mis meis stratum meum rigabo. quia
non est in morte qui memor sit tui.
atque hinc exclamat: Illumina ocu- Psal. 13,
los meos, ne vnquam obdormiam in
morte. Ne quando dicat inimicus
meus, Præualui aduersus eum. nam
ferè in morte præualet inimicus,
cùm dilata in mortem pœnitudo
est. & rarò vota transcendunt cœ-
los, quæ extrema vitæ expressit de-
speratio doloribus fracta, lassata
mœroribus, futurorum expecta-
tione pauida, præsentium spolia-
tione indignabunda, præterito-
rum punitione tremula. Atque
hinc etiam habes monentem:

Non

Eccli. 27 *Non demoreris in errore impiorum
ante mortem confitete. A mortuo
quasi nihil erit confessio. Confiteberis
uiuens, uiuus & sanus confiteberis,
& laudabis Deum, & glorificaberis
in miserationibus illius, magna est
enim misericordia Domini, & propi-
tatio illius conuertentibus ad se.
ita tamen ut ne tardes conuerti ad
Dominum, nec differas donec pre-
occupent te laquei mortis, & dolores
infernici circumdederint te.*

Licet enim non desint qui post
vitam sceleribus transactam, to-
tos se conuertant ad Dominum,
dum mors propius urget, & pede
pede premit. e multis tamen mil-
libus vix vnū alterumve reperias,
reliquorum mors vitæ similis nil de-
generat à toto cursu. & quàm fa-
tua fiducia est sperare se fore illum
e millibus vnū. Latronem fors
obiicies Christo sociatum pœnitentis
extrema confessione nobilem. fa-
tebor lubens vnū hunc reperiri
qui in crucis vltimo, inter insultan-
tium

isum carnificum verbera & minas
Iudeorum ludibria, amicorum fugam,
e tormentis auderet stare pro
veritate propugnatoribus destituta,
elara damnatione feriens improbitatem
focij, reatum palam confessus, merita
que poenas suas, immeritas Christi: sed
vnum tantum, ne inani spe prorogemus
emendanda, & vnum tamen, ne vltima
desperatione diffidamus meliora. Et
finge animo Sullanam aut Lucullam
aliquam mensam sub Apicianis mille
ferculis gementem, vnumque inter
omnia veneno grauidum. quis temerarius
quacunque fame proritante audeat
intingere manum? quid si praeter vnum
fercula reliqua nouercali succo nantent,
eritne tam cucurbita quisquam
qui dexteram extendat fami restinguende,
siti leuande, crapulae faciende,
curiositati explende? quid vero si
porro pergat manum protendere, non
inclames, Caue, venena latent, incertum
qua lance,

tunc

tutò abſtinebis, non potes ſine per
 riculo manum admouere. perſui el
 ſitim famemque que te trahunt qualis
 exitium, non eſt hic cibus, mors exſpe
 non eſt nutritia, Claudiana mentid
 eſt. ſi pergat in ſtolido incepo
 non vim adhibebis, retrahelq
 etiam nolentem, maxime ſi am
 cus, ſi cliens, ſi ſanguine etiam pro
 prior? & ſperare inter ſcelera aude
 bis ſecurâ mortem? inter tormo
 tes ſcleribus vitiisq; pares, mor
 tem latronis, tanquam patinam
 nam veneno viduam? ſi è millib
 vni mors eſſet ſubeunda, verè
 meritò poteras ne in caput tuum
 infauſta ſors incideret, circumſpe
 ctares, caueres, fugeres, ſingula
 ne totis ſatis tutò te committere
 quid facies inter tot millia infauſta
 rum, beatarum verò mortium pa
 ciſſimarum? memento, poſt auar
 ram Euclioniam vindemiatione
 vuarum: rarior etiam mors bona
 mors beata, vitam ſequitur impro
 bam. & quis à canino vultu huma
 nam

nam speret ymbra? corporis hęc
sui est, nec assimilatur alteri. sed &
qualis in agone mens & vires, talis
exspectari successus debet: respon-
dent luctu premia, operi merces,
victoria palma ab ignava cubatio-
ne quis triumphum poscat? quis
virtuti debita premia è molli stra-
to? sudoribus & vulnere hęc pa-
rantur; nec vlla certior corona
quàm quę victoris sanguine purpu-
rata, letam sæpè Domino gratamq;
renouat memoriã. eadem de mor-
te cogita. respondet vitæ, à cuius
fortunato infortunatove decursu
illam metire. pramium vitæ bonæ
mors bona; malæ mala est. delige.
procul ludus. æternitas ab hoc de-
lectu pendet.

Et volo te hic etiã ad ipsius mor-
tis contemptum ducere. magna
hoc, imò leue est. vide quàm à mul-
tis minimis de causis contemna-
tur. hic pecuniæ naufragium pas-
sus laqueo vitam finiuit, hic se
precipitauit è tecto vt creditoris
effuge-

effugeret minas, minas, alius ne in
 hostiles veniret manus, ferrum per
 viscera adegit, quartus accepta co-
 tumelia vitam veneno abruptis,
 quintus in omni morte, anime per
 vulnera viam dedit, aut in illius
 procubuit ferro. sextus repulsam
 passus inedia vitam finiuit. inuen-
 ta & mulier est que cum valetudi-
 nem viri desperasset marito colli-
 gata, comes illi, dux, exemplum,
 & necessitas mortis fuit cum se ab-
 iecisset in lacum. inuentus & puer
 Lacon, qui ne seruiret illi sum pa-
 rieti caput rupit, & e captiuis Ger-
 manus, qui cum ad spectacula pa-
 raretur, nec aliud haberet quo se
 eriperet, infami ligno spongiaque
 preclusit fauces, fuit & alius qui
 demisso capite ceruicem circum-
 acta rota frangeret ita eodem quo
 vehebatur vehiculo poenam effu-
 git. lanceam etiam alter qua in
 Naumachia spectaculo vteretur
 cum accepisset, totam ingulo suo
 inmisit. moeror itaque, formido,
 & in-

& indignatio, extrema mancipia
mortem docuerunt contemnere.
non poterit eadem virtus? aut mi-
nora huic quàm dolori ad contem-
ptum robora? intrepidi illi non
eunt, ruunt in mortem, & nobis
non animus, non color stabit cum
mors propiùs accesserit? & quid e-
nenire Christiano potest turpiùs,
quàm in ipso securitatis limine tre-
pidare, sollicitum esse, & expaue-
scere? causa horum. quòd ad sola
presentia mentem conuertimus fu-
tutorum ignari aut dubij, vel quòd
bonorum inanes quorum deside-
rio laboramus, iudicem pertime-
scamus. bene vixisse tuta ad mor-
tem semita est, talibus enim melio-
ra restant onere detractio. quare
nec timide, nec oscitanter compo-
nuntur in illum diem quò remotis
dominum fallentibus ad meliores
commigrabunt. & verè maximum
argumentum animi vt prudentis,
excelsi, & magni, & ab altiore ve-
nientis, ita verè Christiani est mor-
tem

tem

tem contemnere. scit enim quod dierum
 iturus est, qui unde & à quo vene miser
 rit meminit. scit quis illum loca tione
 expectet, cum sciat cui conditio mens
 fuerit. scit quid sperare debeat quam
 cum sciat quid sponderit ille qui lam se
 dare potest, falli non potest. est, re
 denique quam longè hæc vita intro ut instr
 illam quam expectat posita sit. & quis
 Et quis hanc vitam sine grauibu tionem
 incommodis transegit? hic lateri cogita
 insurgit dolor, ibi capitis, oculo delecta
 rum, aurium: ibi pulmonibus, ier bi term
 core, pectoreque toto quatimus tentus
 alibi deiectio, catharrus, calculu ditari,
 colici dolores, renum stomachiq; detur
 molesti sunt. hunc sanguinis ma per hac
 ligni qualitas infestat, illum etiam tura vl
 boni copia prægrauat. & tamen il men il
 amamus hoc corpus, & æternu hanc se
 vellemus, aut sanè in extremam mortem
 tatem protendi hoc domicilium lam itur
 tam putre, tot casibus obnoxium: iter est
 quasi ignorarem tantum nobis te duci
 de meliore, & à qua omnia hæc cogita
 exulant incommoda, annorum da rep
 dierum

animi quod
no vene
m locu
conditio
debeat
ille qu
est. (et
vita in
ca sit.
grauibu
e lateri
oculo
ibus, ier
ratimur,
alculus
nachiq;
nis ma
n etiam
tamen
ternum
mam z
icilium
oxium:
n nobis
nia hec
norum
ierum.

dierumque decedere, quantum
miseræ huic quacunque proroga
tione accessit. hinc generosior
mens conscia sibi vitæ melioris
quamdiu in hac statione est, ad il
lam se parat cui & nata & empta
est, reliquis verò vitæ huius vitur
ut instrumentis ad illam valiteris.
& quis mari se committens nauiga
tionem perpetuat, nec de portu
cogitat? quis usque eò impensè
delectatur fluctibus, ut propositi si
bi termini memoriam exuat con
tentus iactari, tolli, deprimi, peri
ditari, sorberi? idem euenire vi
detur vitæ huius cupidissimis, sem
per hac iactari gaudent, de sequu
tura vltima cogitatio est, cum ta
men illa ad hanc concessa, & ad
hanc solam. imò non vita hæc ad
mortem via est, & ad hanc per il
lam itur? nō mors ad cœlestē vitam
iter est? quid exhorrescis iter quod
te ducit ad meliora? molestum est?
cogita ad quæ te ducit, inter optan
da repones, & incipies cōtemnere
quod

quod antè pertimescebas, leueque
 arbitraberis quidquid in illo vide-
 batur graue, dulce quidquid ama-
 rum, suauè quidquid asperū, molle
 quidquid durum, audebisque vo-
 uere quidquid antè expauescebas,
 nimiamque moram incusare, cuius
 antè preproperum gradum accusa-
 bas. audi è profunda gentilitate
 vnum, nec pudeat imitari. igno-
 rare malum est, discere etiam viro-
 rum maximo, bonum. ita Philo-
 sophus egestatem professus discit
 pnero manus satis esse aquæ hauri-
 endæ. *Ego certè, velut ille latuit
 sententiã de omnibus annis meis dicit
 venerit, ita me obseruo & alloquer.
 Non timidè me componam ad illum
 diem quò de me pronuntiaturus sum
 virum loquar fortia, an sentiam, an
 simulatio fuerit quidquid in fortuna
 iactaui verborū contumacium mor-
 tem ille querit vt athleta campum
 virtuti ostentandæ, ad eò non me-
 tuit illam. audet pronocare, aude
 diem illum vouere vt virtutis sui
 circum*

circum, ut pugnae suae victricem atenam.

Iam ipsam mortem si intuearis propius, quid in illa inuenies per-
timescendum? dolorem? maior in
morbis est quam in ipsa morte. &
dolorem non podagricus contem-
pfit, non in partu mater? non in-
ter flagra mancipium? & ne egre-
diamur veteres, non Mucius in fo-
culo, Regulus in terrato dolio, Phi-
losohus in mortario? quid quod
audeat inter acerbissimos vesicae, &
exulcerati ventris cruciatus, ex vo-
luptatis officina Epicurns, *beatissi-
mum hunc & vltimum diem ago,*
habeor bene. & Christianus post hos
gentilitate dolorum victores, post
tot virgines prima aetate ignium
triumphatrices, cum riderent in-
ter flammam, ungulas, candentes la-
minas, forcipes, & insultarent ty-
rannis, ante lassatis carnificum dex-
tris, quam vel frontem rugarent,
vel oculum demitterent, post Chri-
sti sui sudorem, vincula, flagra, vul-

Dd nera,

nera, sanguinem, clauos, cruce[m]
post reſerata cælorum adyta de do-
lore expaueſcet, aut cadent lacry-
mæ æternaturæ præmio propoſitæ

Audiamus vnũ ex Epicuri ſcho-
la. *Dolor omnis leuis eſt, ſi ferre poſ-
ſum; breuis eſt, ſi ferre non poſſum.*
Chriſtianus dicat, Dolor omnis le-
uis eſt, ſi cælum intueor; breuis
eſt, ſi æterna cogito: nec volo te-
tamen currere ad mortem. neque
enim venit à virili animo libido
la moriendi. bene Epicurus. *Ri-
diculum eſt timore mortis currere ad
mortem, aut vitæ radio in illam præ-
perare.* vt coniungaris tamen Chri-
ſto ſi diſſolui cum Apoſtolo deſi-
deras, beatus. reliqua moriendi
vota à metu naſcuntur, vitæque aut
odio aut ſaſtidio: & ignauos fere
corripiunt, quos rabies quædam
aut ſubita indignatio ad illam im-
pellit. hinc iſti qui inſtantem præ-
ueniunt mortem & manu ſua oc-
cupant. ſtulti qui alienæ crudeli-
tatis ſuſpiciunt procurationem

& qui

& quid immanius carnificis & inimici manu cadere, aut sua impotentis ferè & dimissi animi signa hæc sunt, & graui ora metuentium. quare cum suauius sperent sua quàm aliena manu cadere, mollius mortis genus eligunt. rarò hæc cadunt in generosiores aut acriores indolem: nunquàm in eos qui in spem æternæ vitæ viuunt. qui licet hilares venientem mortem excipiant, ad quam se diu composuerunt, nõ ruunt tamen in illam belluarum more cæco dolorum aut formidinis impetu. Magnus gubernator & scisso nauigat velo, diffracto malo, lateribusque quaqua elementum haurientibus, adeoque excusso etiam clauo: & si exarmavit, nauigij tamen reliquias aptat ad cursum, tandemque ex tabula generosus nauigat, nec desperat etiam inter fluctus: scit hos non paucos eadem vi qua sorbuerant, eiecisse incolumes. ita non semel ruina, quos videbatur oppressura,

molliter deposuit. & gladium
 les ab inimici ingulo reuocauit
 Non quòd hac spe sola Christiani
 animum firmet. potentiori robore
 re opus est ad mortem non timere
 dam. quanquam & illa leuia ad
 mum ad securitatem patent, me
 tumque mitigent: licet non vni
 nersum tollant. futurorum exspe
 ctatio ex solido formidinem ad
 mit, cœloque reposita præmia
 dicitus illam enellunt.

Iuuabit etiam ad mortis cõtem
 ptam, frequens illius meditatio
 nam vt patiendo leuia sunt ma
 (videmus hoc in triremibus, p
 strino, ergastulis, inter compede
 & flagra) ita diu cogitando, nec
 enim mortem letus excipit, m
 qui ad illam diu se composuit, m
 sanè præcogitati mali mollior
 venit: nec tam altè feriunt anim
 diu præmeditata. nemoque me
 fortiùs excipit ad quæ se compo
 suerat. at imparatus etiam ad
 dissima expauescit. atque hinc
 diatore
 rarò pu
 aduersa
 gladiu
 & non
 menda
 nim pa
 animus
 tore cu
 murati
 est qui
 tur: im
 piamus
 prorum

iam ad leuissima expauescit. atque
hinc etiam verum illud, *Qui assidua
meditatione mori didicit, seruire de-
didicit, supraque omnem potentiam
est, certe extra omnem.*

Proderit etiam frequentata co-
gitatio aliquando moriendū, hanc
que necessitatem omnibus à natu-
ra impositam, quæ res etiam impe-
ritis & ex infima plebe ingentes a-
nimos dedit, dum se ad inenrabi-
lia ferenda componunt. ita gla-
diatores olim antè, & in ipsa non
rarò pugna timidissimi, iugulum
aduersario præbebant vt errantem
gladium certius sibi attemperarēt.
& non prudentis est ferre quod e-
mendari non potest? magnam e-
nim partem doloris adimit paratus
animus vocantem Deum, quo au-
dore cuncta proueniunt, sine mar-
muratione comitari. malus miles
est qui imperatorē gemens sequi-
tur: impigri ergo & alacres exci-
piamus imperia, & cum non vno
prorumpamus in has voces,

Dd 3

Due

Duc me parens, celsique dominus
tor poli,

Quocunque placuit. nulla parendi
mora est.

Scio plerosque vitæ amore tene-
ri, cui tanquam catena colligati nõ
facile se expediunt. potuit hæc va-
lidius colligatos tenere, qui ante
Christum finiri cum morte reliqua
arbitrabantur. quanquam non vlti-
mus illorum in clamat: *Quid ve-
rear? consumptis nihil restat, bona
pariter malaque sub mota sunt.* At
Christianos quos potior manet vi-
ta, quæ sine morte adiri non po-
test, quid tenebit? diuitiæ, digni-
tates, voluptates? at illa aliquando
dimittenda sunt. & quid interest
morte accedente diutius illis vti
fueris, an citius deposueris? vbi-
nim ad illam horam ventum fue-
rit, nihil ad rei summam faciet bre-
uior diuturniorve possessio. nisi
quod maior ex diuturniore con-
suetudine pœnitentia oriatur. co-
gita aliquot è familiaribus olim

tuis vixisse, ex his primum mor-
tem inter initia rapuisse, secundum
in medio flore præcidisse, tertium
ad senectutem servasse. omnes ta-
men sustulisse. quem ex his feli-
ciorem arbitraris? illumne qui in-
tra primos annos portum tenuit,
an illum qui seriùs? quem inter
navigantes maria? illumne quem
seynes fouerunt venti, & malacia
lentissimo radio lassauit, an quem
peritiores venti celeberrimè per-
tulerunt? idem de nobis arbitrare,
alios mors velocissimè ad destina-
tum diu animo terminum addu-
xit, alios languida mora macera-
uit. nihil ergo admodum interest
tardius citatiusque aliquis abreptus
fuerit: inter vitia aut virtutes abri-
pi plurimum refert. virtutem pro-
inde sectemur, vt quacunque ho-
ra euocatorium illud imperium
sonuerit ex alto, paratos inueniat.
ille enim diu vixisse censendus
est, quem mors expectantem me-
liori vitæ reposuit. neque enim

fuit hæc tam mors quàm commuta-
tio in melius. ille citò abreptus què
inter vitia mors inopinantem de-
prehendit. nam quid refert octo-
ginta an centum annos vixerit, si
inter scelera non tam vixit, quàm
continuaqut mortem? nisi tu ho-
minem à plantarum aut arborum
vita metiaris. ab animi vita homi-
nem cense. non vixit hac vita qui
inter vitia vixit. neque enim ex ra-
tione qua vna homines sumus vi-
tam egit, cum illa ad virtutem nos
ducat. hanc qui amplexi sunt, li-
cet celeriter vitæ huius enavigarint
maria, magnum tamen iter emens
sunt, & diu vixerunt, quia in om-
nem posteritatem ac cælum vixe-
runt:

Quòd si ad æternitatem oculos
coniicimus, quantum amabo alteri
alteros præcedimus, qui diutissime
vixit & qui breuissime? stillicidium
ad Oceanum, arenam ad illius lit-
tora compone. nulli multum è stil-
licidio & arena perire potest. &
minor

minor etiã hæc vita æternitati com-
posita est. & quem inter mortẽ
damnatos arbitraris beatiorem, quã
primo diluculo an qui sub noctem
in crucem tollitur? omnes morti
adiudicati sumus.ocyus ille, seriũs
alter iudicis sententiam explet:
quem feliciorem, qui inter cœnan-
dum solutus est, an cui nox inse-
quens somnum continuauit mor-
te? neque maius inter nos spatium
intercurrit, imò lógè minus si æter-
na cogitamus in quẽ vinimus. nam
reliqua omnis vita inanis & fru-
stratoria est, magisq; mortis quã
vitẽ nomen meretur: cùm sola ani-
mẽ vita vitẽ nomine donanda sit;
qua viuunt qui virtuti qui Deo vi-
uunt. cui quicunq; vixit, imen-
sum vixit, paucis licet annis vixe-
rit. immensa namque spatia post
se reliquit, peruenitq; ad illam vi-
tam, ad quã Christi sanguine em-
pti sumus. qui sic vivit, securus vi-
uit. singulos enim dies, singulaq;
horas vitas putat, adeoque omnia

Dd 5 MOMENT

momentum vita illi est tota. si quid
addiderit Deus, in lucrum depo-
nit, & pergit illi viuere à quo illud
accepit.

Discimus hoc etiam à Stoico:
*Quomodo fabula sit vita: non quam
diu, sed quam bene acta sit refert. ni-
hil ad rem pertinet quo loco definas,
tantum bonam clausulam impone.*
Talem imposuit non qui diu vixit,
sed qui bene. neque dies aut anni
ad hanc iuuabunt, sed mens virtute
exulta. & quantos annos desi-
deras ad vitam laudatissimè clau-
dendam? ad mortem lato animo
excipiendam? vis nonaginta? mi-
nor in illa ætate vigor ad ardua est
& ipsa longior vitæ consuetudo te-
naciùs nos sibi implicauit. sic ve-
teres inquilinos loci consuetudo
etiam inter incommoda detinet.
& roga ex iis aliquem qui ad eam
ætatem corpori suo vixit, paratos
ad mortem sit. negabit. annosque
etiam sibi aliquot deposcet ad sit-
cinas colligendas, quasi tot anni
non

non suffecerint. nec nouum hoc cuiquam videri debet. omnis enim illis vita quantumuis protensa, breuis est qui illam opibus, honoribus, voluptatibus metiuntur. innumera enim hęc sunt, nec antè finem facient quàm præscindas porrectior hoc vita non facit. ferè enim euenire videmus, vt hęc non nisi cum ipsa vita præscindatur sera pœnitudine. Adeoque cum ætate pleraque incrementa sumunt crescentque crescentibus annis, non antè modam finemq; quàm mors vitæ positura.

Adolescentem deinde intueri qui virtuti qui Deo suo vixit, quaere qua fronte mortè excipiet, quo animo. Respondebit interritus, Optimo. militem enim se esse imperatoriis iussis obsequentem? scire se non esse delectus sui citius antardius euocetur. parère & obsequi se didicisse, ad eamque rem fat animorum se habere: neque breuem sibi vitam videri quæ fat

Dd 6 longa

longa ad salutem est, & quam pro
ductiorem noluit cuius nuda res o
mnes temperantur.

Et ne quidquam intactum relin
quamus. quid magnum est diu vi
uere? vincimur à ceruis & eornis
totque aliis animantibus. neque il
lud in manu tua posuit Deus, ut ab
eo laudem sperare possis aut de
beas. benè viuere magnum est, lau
demque promeretur, & hoc tantum
est, à tuo ergo laudem spera, fatuus
ab alieno quarit. & ut optio tibi
cōcedatur, quando vis mori? adol
lescens non vis, necdum prae
batis saeculi commodis. virum me
ri durū est gloria aut illius spe ple
num. senectus prudentiē seruato
& nepotibus praesidium. vis ergo
nunquam mori? at tu memento vi
uere illum nolle qui mori nō vult
in mortem enim nascimur, in mor

Heb. 13. tem vivimus, nec habemus hic ma
nentem civitatem, sed futuram in
quirimus. & non indies aliquid
subtrahitur vitæ, & properatur ad
metam

metam magnis passibus? fatui. omni momento morimur, & mori nolumus.

Et quid habet mors mali ut merito paueas, si vita caruit malis? audi è natis Philosophis vnum, nec pudeat Christianum imitari, *Cum ex his vinculis, & ex hoc carcere exlaueris, tum eò peruenies vbi nulla erit molestia, nulla sollicitudo, nulla te senectus poterit affligere. vita autem soluta & tranquilla, quam nulla mala & incommoda consequetur, cum stabili quiete, illic in natura contemplatione philosophando, neque cum turba colluione, aut in theatro, sed in perspicientia veri omnis traducitur.* Quid post hanc è gentilitate fiduciam trepidas Christiane? discite. quin imò altius exurge: ad maiora te vocat Deus. neque potest mors Christiano materies mali esse, multorum finis est: nisi vitam improbam mors similis clauserit. quæ ne claudat, pramunienda erit his similibusve in cautelam medi-

De 7. camen-

eamentis, Omnis dies extrema erit
 omnis hora ultima aut ultimæ pro-
 xima. omne momentum vitam
 claudit, omne vita tota est. Pares
 nascimur, morimur pares, & ori-
 gini committimur terræ. Nihil in-
 tulisti in hanc vitam, nihil efferes
 nullæ euocatum comitantur opes
 nulla cineri gloria. voluptas om-
 nis fugit. sera pœnitentiã manet.
 Quocunque te contuleris, eingeris
 testibus, hostibus, iudice. Nulla
 cogitatio effugiet Deum, nulla in-
 donata abibit. Siftimur iudici nul-
 lo discrimine sceptri & pauperis
 casæ. Sola te virtus tutabitur: sola
 terrebunt crimina. Prudens dele-
 ctus peritura negligere æternitate
 proposita. fatuus delectus æterna
 negligere, perituris immori. Pro-
 dens commutatio breuium labo-
 rem in perennatura gaudia. Stoli-
 da commutatio fugitiuorum gau-
 diorum in æternos ignes. Volu-
 ptates, opes, gloriam, nullo xuo
 moriturus ferè subsequitur ignis
 contem

P
 Conte
 non-
 profes
 ternit
 errare
 melio
 comp
 alia si
 aberr
 Epule
 Epule
 Delig
 illoru
 mom
 de at
 lectus
 & sol
 & ma
 mors
 nigat
 cedu
 est qu
 A
 Scrip
 Pulm

Contemptum horam caelo manent
non-moritura praemia. In illarum
prosequutione errare potes, & a-
ternitatis error est, in illarum fuga
errare non potes, & caelo reposita
meliora sunt. Ad Christi vitam si
componas tuam, falli non potes;
alia si curras semita, falli potes, &
aberratio aeterna est. Non sequitur
Epulonius ignis Lazari vitam, nec
Epuloneam vitam Lazari exitus.
Delige hic gaudia, ibi flammam; hic
illorum contemptum, ibi gaudia,
momentanea illa, ignis aeternus,
de aeternitate & momentaneo de-
lectus est. Mors ad aeterna via est,
& sola est. Portum amas? ventis
& mari te commite. caelum amas?
mors enaviganda est, lenis in ena-
vigatione labor est, cui praemia suc-
cedunt aeterna. Stulta illius fuga
est quam poena consequitur aeterna.

Addamus in hanc rem quaedam
Scripturae loca maxime illustrata.
Pulvis es, & in pulverem reverteris. Gen. 3.
Dies

1. Par 19 *Dies nostri quasi umbra super*
 Iob. 7. *ram, & nulla est mora. Dies mei*
locius transferunt, quàm à rexta
rela succiditur. Quasi putredo con-
 Iob. 13 *mendus sum, & quasi vestimenta*
 Eccli. 14 *quod comeditur à tinea. Omnis caro*
cut foenum veterascet, & sicut folium
 Eccli. 18 *fructificans in arbore viridi. Num-*
rus dierum hominis vt multum ce-
rum anni, quasi gutta aqua maris
putati sunt, & sicut calculus are-
 Iac. 4. *sc exigui anni in die aui. Quae est*
 Thefl 5 *nostra? vapor ad modicum patet.*
Dies Domini sicut fur in nocte
veniet: cum ei dixerint, Pax & se-
ritas, tunc repentinus eis superuen-
iteritus. sicut dolor in utero babe-
di, & non effugient.

Hec serius scrutator animo
 lue, nec timebis mortem. quia
 gaudebis ad illius nomen, magis
 etiam vbi propius accesserit, &
 mouerit iugulo manum, tunc
 propinquo respicies portum, &
 raberisque vbi exscenderis, &
 breui tanta spatia, tot maria eme-

sum, plerisque qui ante te, aut tecum vivere coeperant, in alto adhuc inter saeuientes fluctus periculis proximis destitutis. & alios quidem scopulis videbis illisos, alios inter breuia salo inherentes, multos post naufragium e tabula terram prospectantes, plurimos etiam fluctibus haustos. at tu securus mortem amabis portus tui amicum mare. oderint illi qui in spem viuunt vanissimarum rerum, nec salubria illa monita demittunt in pectus, quibus nihil potest esse miserius, cum turbinis more incogitata mors superuenerit. hinc illi clamores. Quid hoc? non exspectabam. in hoc honoris, opum, voluptatum cursu, plenam etiamnum animam ad ignota rapi? vno momento praescindi haec omnia? etiam sperata a radice & semine euelli? cara mihi ante omnia vita quod laberis? quod animum nubiumque more fugis, ludisque spectatorem? nimirum moriendum est? opes, honores, voluptates

Iuptates concedo, tantum vinam
moriendum? quin & cum magno
Mecenate,

Debilem facito manu,

Debilem pede, coxa,

Lubricos quate dentes.

Vita dum superest, bene est,

Si das, sustineo crucem.

Ignava mens à qua carminis huius
effeminata turpitudine, timoris de-
mentissima pectio, foeda vitæ men-
dicatio.

Vsque ad eone mori miserum est,
vt quisquam per supplicia mali-
bescere, perire membratim, quam
semel exhalare? qui hæc voueat
quid habebit sanctum, vt vinam
non amicos, liberos, non coniu-
gem, non patrem. omnia hæc præ-
tium illi vitæ erunt. & quomodo
hic morietur, quomodo viuet, quo-
modo intuebitur securus lucem
tot scelerum consciam? quomodo
stabit in illa incertitudine conce-
dendæ aut negandæ vitæ? Quid
viviis tanquam non moriturus?
nullum

nullum momentum certò concessum est.

Quanto prudentiùs rem suam instituit, vt dixi, cui omne momentum vltimū est? potest de hoc dici,

*Quisquis sub pedibus fara rapacia,
Et puppem posuit liminis vltimi,
Non captiua dabit brachia vinculis,*

*Nec pompæ veniet nobile ferculū,
Nunquam est ille miser cui facile est mori.*

Ille etenim intrepidus euocatoriã horam, quę mixtum hoc diuini humaniq; secernet, reddetq; conditori suo, exspectat corpori non animo supremam: reliqua quę adiacent tanquam hospitalis loci domum tranſit vt nō suam, vt alienas sarcinas: è quibus scit nō licere sibi plus efferre quàm intulerit; cū natura vt intrantē sic redeuntē excutiat, quare nihil est quod illū magnopere hic detineat, dies namq; hic extremus, æterni illi natalis est. tūc enim incipiet viuere, cū onere deposito

deposito, & tanquam materni vter
 ri claustris reſeratis, detractis ne-
 cis, carne, ſanguine, tanquam de
 oppaſſo corporis, erumpet in a-
 pertum, ad meram & puram ſuam
 lucem, nulla ibi ſerenum vmbra
 turbabit. nulla nox adimet, ac tunc
 demum ſe in tenebris vixiſſe ſen-
 tiet cum totam lucem exceperit,
 quam nunc quaſi per vmbra ac
 perdens ſam nebulam intuetur. quid
 ergo quenquam deleat in hoc cor-
 pore, quo quamdiu cingitur, ſpo-
 liatur caeſti illo lumine, ſideribus
 que in plenum lucentibus? aut que-
 usque capitur hoc contubernio ſce-
 dx atque ſolidæ carnis? alius aliquid
 ſublimiusque, meditandum. nouem
 menſibus nos tenuit maternus ve-
 terus, præparauitque non ſibi, ſed
 huic loco in quem videmur emitti,
 idem de corpore hoc cogita. ani-
 mam tanquam vtero circumſepſit,
 fouitque non ſibi, ſed maiori luci,
 cui condita. quid proinde times
 egredi & deponere hæc nouiſſima
 ac ſe-

ac secunda velamenta, aut carneā
hanc membranam qua te geris? ne-
mo in hospitio aternat, itinperis
instituti finem spectat. perge qua
suocaris via, tempus enim est vt ar-
cana tibi nature referentur, vt libes
rior affleat aura, vt te ubi locum-
que cui conditus exhibeat, vt ali-
quando fruaris cui natus. non po-
tes nisi mortis tanquam obstetricis
manibus, quam diu a mas concludi
hac nocte, & peregrinus abesse à
patria domo, que te tot annos auis-
da exspectat, pronocat, allicit? qua-
diu iuuat exulare à patria corona,
diademate, sceptro, purpura? om-
nis hora, adeoque momentum o-
mne annus meritò videri debeat
caelestia cogitanti. nam quid te hic
tenet? confer hęc cum aternis vi-
reque alterius in quam creati, &
pudebit te cogitationum tuarum
quousque imitaris pueros qui ad
ignota obstupescunt, & nouitate
admirabondi tenentur? inspice.
excutes errorem. An te rapiunt
hęc

hec amœna? animum more transuo-
lant, citiusque quàm venerant a-
beunt,

*Quàm citò purpureos deperdit ter-
ra colores,*

*Quàm citò formosas populus alba
comas.*

An variarum gentium mores? ni-
hilo meliorem facient. & fere de-
terrime queque altiùs inharent, an
immensa agrorum æquora? cogita
coeli spatia, tot sideribus inter se
lumen miscentibus, illustrata. an
irrigue perennibus aquis valles?
aternali cœlorum fontes diuine
semper & indefecta vena, nullis
nubibus imbricata, nulla alluie
maculata. an secreta scrutaris flu-
minum, vt Nilus æstiuo incremen-
to tumeat, vt ereptus non vno lo-
co oculis, magnitudini, lux Tigri
reddatur, vt Maander Poëtarum
ludus crebris implicetur anfracti-
bus? quò h. c. superuacua?

*Grande opera pretium est, vt ren-
so folle reuertì*

*Inde domum possis, tumidaque su-
perbus alua
Oceanum monstra, & inuenet vidisse
marinos.*

non est hoc peregrinari, est errare.
an fors prudentiam & virtutum ab
his speras? falleris. quocunque te
flexeris, vitia te tua sequentur. at-
que, ô si sequantur, nec ultra! te-
cum illa duces in diuino nexu, pa-
ribus vestigia tua passibus premēt,
paribus incommodis vrent. medi-
cina regio, non pecunia aut honor,
aut virentia querenda prata sunt.

*Non domus aut fundus, non æris
aceruus & auri,*

*Ægroto domini deduxit corpore
febres,*

Noo animo curas.

Fregit aliquis brachium, aut torlit
pedem, num nemora an medicum
quæris? & animum fractum ac di-
stortum erroribus, credis loco-
rum mutationibus, agrorum adie-
ctionibus, pecuniarum acerno,
hono-

honorum auctu, posse sanari? ma-
 ius est malum quam ut auro & ho-
 noribus curetur. quamdiu malo-
 rum causas circumgestamus, quid
 speramus meliora? vis meliora? te-
 ipsum sana, errores detrahe: nec
 patiaris in comitatu tuo vitia. non
 quam sauitiam in Nerono con-
 tubernio pones, non luxuriam in-
 ter Caligulae sodalitia, non auari-
 tiam inter Tiberiana tentoria, non
 saltum inter Tarquinianos hortos.
 vis illis exai? longe ab illo. im-
 exemplis recede. Tecum habita,
 imò cum anima tua habita. illa te
 docebit. videbis nobilissimum spiri-
 ritū quo te conditor donavit qua-
 rentem vbi honestissimè, non vbi
 diuitissimè viuat: nihil sibi inani-
 fiducia promittentē, non annum,
 diem, horam. scit se hic in mutua-
 titio loco esse, a Domini voluntate
 mutui repetitionem pendere. ni-
 hil sibi arrogantem. scit se qua-
 storia hic conditione esse, reddituū
 que rationem poscenti Domino.

nihil

Ph
 nihil e
 Inpra
 gis qu
 veniss
 nudus
 pende
 ram, f
 addi
 bium
 exspe
 quin
 hanc
 lioris
 initiu
 cales
 ptatu
 tius f
 ab hu
 conte
 natu
 xtern

IVD

Q

nihil ex his opibus, honoribus, voluptatibus asportaturum, non magis quam intulerit. scit se ea lege venisse ut pari decedat; nudum, nudus. scit se ab aliena voluntate pendere: nullamque non dico horam, sed nec momentum cuiquam addidum. quare se suaque in dubium hoc momentum comparat, expectaturus Dominum Iudicem. quin adeo avidissimè expectat hanc euocationem, tanquam melioris natalis sui diem. tanquam initium omnis felicitatis, tanquam caelestium opum, honorum, voluptatum ianuam, eo certius quo fortius se ad hæc parauit, auocauitque ab humanis, quoque potentiùs hæc contempsit, diuina sperauit, ad que natus, educatus in spem magnam æternæ felicitatis.

C A P V T XIII.

IUDICIUM PARTICVLARE.

Quò, postquam vi mortis de concre-
E e *tione*